

PÅ Finske børn glemmer aldrig

Under 2. Verdenskrig tog Danmark imod 4000 forhultede, finske børn. Det glemmer de aldrig. Kirsti Strömberg boede hos en frugtavl på Fyn og er i dag formand for 534 finner, der altid har Danmark i deres hjerte. Morgenposten var med til julefest i Tammerfors.

Af
OLE FRANK RASMUSSEN

Julen er hjerternes fest. Hvor der er hjerte, er der husrum. Jeg ved godt, det er floskler, men engang var det virkelighed.

I 1942 og i aften for eksempel. Vi befinder os på specialarbejderskolen i Tammerfors - to timers togrejse fra hovedstaden Helsingfors. Det er lørdag, og frostsneen lyser i

Luften. De gamle snakker livligt på finsk, men slår så pludselig over i dansk. Det er Foreningen Finland-Danmark, der holder julefest. Foreningen for finske børn, der var i Danmark under krigen.

Det er ikke nogen helt almindelig sammenslutning. Den officielle danske klub i Helsingfors fyldte 90 år for nylig. Den nye forening for finnebørn er bare fem år, men så langt den største med sine 534 medlemmer.

Medlemstallet er eksploderet

Foreningen Finland-Danmark opstod i protest mod en tiltagende debat i de finske aviser, hvor finske krigsbørn i Sverige fortalte om voldsomme traumer, fordi de var blevet splittet mellem to lande og to identiteter.

Sverige modtog 80.000 finske børn under 2. Verdenskrig - Danmark godt 4000. Et af de svenske krigsbørn, Marianne Larsen, kom til Danmark efter krigen og begyndte sammen med den finske ambassade i Danmark at samle stof til en bog om finnebørnene. På den måde kom Kirsti Strömberg, der nu er formand for Finland-Danmark-foreningen, ind i billedet.

Annoncer om projektet dukkede op i finske og danske aviser, og langsomt fandt de tidligere

krigsbørn fra Danmark sammen. Fra en spæd start er medlemstallet nærmest eksploderet. I dag vil ikke alene finnebørn, men også pårørende og mennesker med tilknytning til Danmark være medlem af foreningen.

Frugtavleren i Middelfart

Kirsti Strömberg fra Tammerfors, der taler næsten perfekt dansk, blev sendt til Danmark i 1942 som syv-årig. Hun kom i pleje hos en frugtavl på Fyn, der havde plantage

struen var skolelærer.

- Derfor fulgte jeg undervisningen i både 1. og 2. klasse. Og min plejemor har fortalt, at jeg faktisk lærte dansk på 14 dage, fortæller Kirsti Strömberg.

De finske børn blev sendt til Danmark på grund af de russiske bombardementer af større finske byer og sulten i storbyerne.

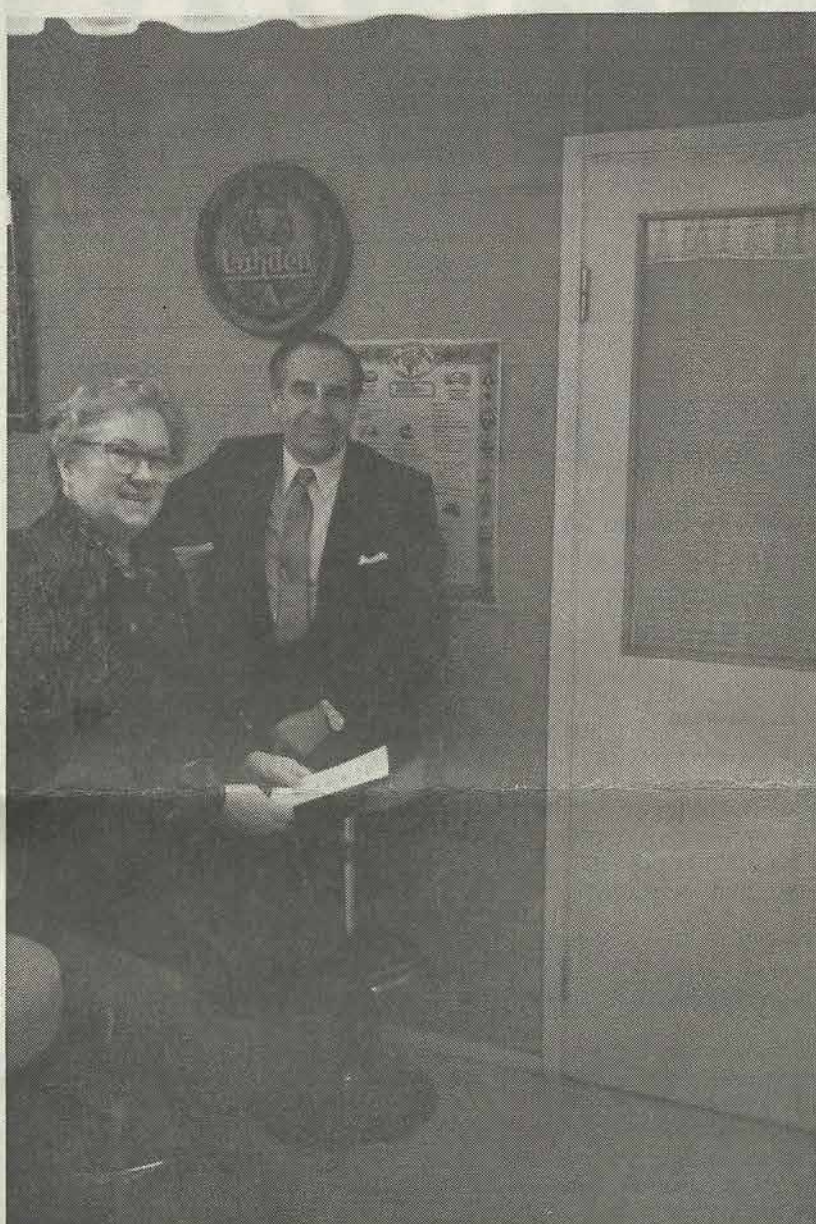
- Vi levede faktisk af roer. Da lægen sendte mig af sted, var jeg underernæret og døden nær. Jeg havde haft lungebetændelse og spiste ingenting. Min bror, der var indlagt på sygehuset med lungebetændelse, døde som 35-årig af lungekræft, fortæller Kirsti Strömberg.

Glemte sit modersmål

I første omgang blev Kirstis ophold kun af et års varighed. Tyskerne forsøgte, at opspore de finske børn i Danmark, og hos den fynske frugtavl blev situationen temmelig uholdbar.

Frugtavlerens søn af første ægteskab var med i frihedsbevægelsen, og der var ofte gemt våben under sengen. Kirsti blev sendt hjem, men allerede året efter mærkede Middelfart-familien savnet. De fik en københavnsk ferie pige i huset. Men det var ikke det samme...

Efter krigen sendte frugtavlparret billetter

Kirsti Strömberg og Matti Kallio har trukket et stort læs for at samle de finske børn, der var i Danmark. I dag tæller Finland-Danmark-foreningen 534 medlemmer.

Ilja Itävuori (tv.) taler med udpræget nordsjællandsk overklasseaccent. Hun var hos generalkonsul Glad under krigen. Taito Mäkinen (th.) har en tydelig Hedensted-dialekt. Han arbejdede efter krigen på byens jernstøberi.

til både Kirsti og hendes bror: Kom til Danmark på ferie, lød beskeden. Men den finske stat sagde nej, og i stedet måtte den fynske familie rejse til Tammerfors.

Ved at henvende sig til det finske indenrigsministerium fik Kirsti allernædigst lov til at komme et år på Nr. Åby Realskole, men så udløb opholdstilladelsen.

Over 400 finske børn blev efter sigende adopteret i Danmark, men Kirsti kom tilbage.

- Jeg mener ikke, jeg tog skade af opholdet i Danmark - tværtimod. Men da jeg kom hjem efter det første år, kunne jeg kun sige 'mor' på finsk. Sproget vendte dog hurtigt tilbage, fortæller hun.

Nye kontakter knyttet

Matti Kallio, der først boede hos en arbejderfamilie i Århus, men siden kom til Odense, husker også hjemkomsten til Finland efter fem år i Danmark.

- Vi var 45 børn, som kom fra Danmark, Sverige og Norge. Læreren kunne ikke forstå os, og vi kunne ikke forstå ham, siger Matti.

I mange år holdt både Matti og Kirsti kontakten til de danske plejefamilier ved lige, men begge forældrepar er nu døde.

Nye kontakter er dog blevet knyttet. Familien Langkilde på Fyn har besøgt den danske forening i Tammerfors, arrangeret dansk-kurser i byen og haft gymnastikhold på turné i Odenses finske venskabsby.

Omvendt har de finske venner været på besøg på TV 2 og boet hos fynske familier.

En gave som tak

I den senere tid har den finsk-danske forening samlet over 500 underskrifter ind som en tak-

nemmelighedsgave til den danske stat. Underskrifterne skulle have været overrakt i september i forbindelse med en dansk-finsk kulturuge i Tammerfors, men arrangementet blev aflyst. Ifølge Matti Kallio på grund af den dansk-finske Storebæltsbro-konflikt, som siden er blevet løst ad diplomatiske kanaler.

To af Kirsti Strömbergs tre børn forstår dansk, men de har også haft gode betingelser. Kirstis mand er finlandssvensker og taler svensk, og mor taler dansk.

Fremtiden for den finsk-danske forening ligger i hænderne på ungdommen, men alderen tynger ikke Kirsti Strömbergs temperament.

Hun har tit og ofte brugt sine danske erfaringer til at ruske op i Finlands officielle flygtningepolitik. Finland giver stort set ikke asyl til flygtninge.

- Og det kan gøre mig rasende. Der må findes mennesker her i Finland, som vil give førstehjælp til små børn fra Jugoslavien. Børn, som er i nøjagtig den samme situation, som vi var i. Men finner har åbenbart ikke samme sind som danskerne, siger Kirsti Strömberg.

Finne med jysk accent

I løbet af aftenen støder jeg ind i to sprog-oplevelser.

Lilja Itävuori arbejder på kontor i Tammerfors, men taler med den mest udprægede danske Rungsted-accent, jeg længe har hørt.

Lilja blev sammen med sin søster sendt til generalkonsul Carl Frederik Glad i 1942 - en familie med herskabelige sommerresidens i Rågeleje og Gammel Skagen.

- Vi havde syv tjenestefolk, og min plejemor var veninde med Dronning

Alexandrine. I Finland boede min søster og jeg i et lille værelse, husker Lilja Itävuori.

Når Liljas side står Taito Mäkinen fra byen Huittinen.

I første omgang tror jeg ikke mine egne øren. Taito lyder nemlig akkurat som en af mine kolleger på Stiftstidende. Og noget er der om snakken. Taito har godt nok været i Hornslet under krigen, men i 1954 vendte han tilbage og arbejdede i Hedensted indtil 1970. Der kommer kollegaens familie fra, og det gør den udprægede dialekt også.

Når Taito skal fortælle om de dårlige forhold i Finland, ser det således ud i lydskrift: 'Vi haie ikk tøj, mai og så nåj.

Aldt godt humør

Årene i Danmark er ikke gået spurlost hen over Taito, som i dag er pensioneret anlægsgartner.

Og Danmark er heller ikke gået spurlost fra Taitos besøg. Sidste sommer besøgte Taito Mäkinen sine fire døtre fra første ægteskab i Østjylland.

Da jeg sidst på aftenen bliver kørt til toget i Tammerfors, betror Kirsti Strömberg mig, hvorfor Foreningen Finland-Danmark er en succes.

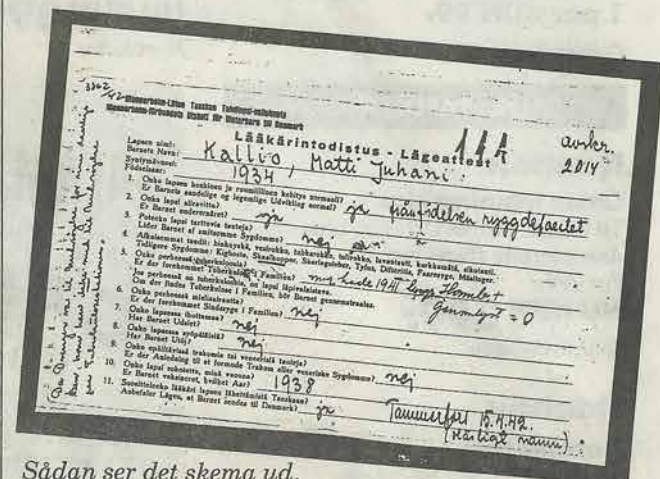
- Der er altid godt humør i vores forening. Finnerne er alt for stive - i hvert fald indtil de får noget at drikke.

For nylig så jeg et interview med den danske politibetjent Lars Juel Clement, der har været på udveksling i Finland i et halvt år.

Han sagde følgende til den finske avis Hufvudstadsbladet:

- Man kan godt smile og se glad ud, når man dirigerer trafik eller taler med folk. Man behøver ikke være bister og gal. Men de finske politifolk er stenansigter ...

Så noget er der måske om snakken.

Sådan ser det skema ud, som finske læger under krigen skulle udfylde, før de finske børn blev sendt til Danmark. Er barnet underernæret, og har barnet utoj? blev der blandt andet spurgt.